

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סא.

(א) [ע"ז, ג] [אפרס רש"ש, א] [שיך לעיל ע"ג, ב] [ג"ז שיך ש"ס, א] [עין חו"ס ש"ס ד"ה מה ארי כו' מ"ש בשם ר"ת, א] [ג"ז שיך לעיל ע"ג, ב] [תשנה, ח] [לקמן ס"ה, ט] [לקמן ס"ג, ט]

גשר. הוזכר בטמאים ודנין צנין אז הימנו דמה נשר מיוחד דלין לו אחד מכל הסימנין הללו וטמא אף כל שאין לו אחד מכל הסימנין הללו מין גשר הוא וטמא אצל עוף שיש בו אחד מכל אלו טהור וכל שכן שנים או שלשה או כולם חוץ מעופות המפורשים צפרשה שגזירת הכתוב הוא שאע"פ שיש בהן סימן טהרה כדאמר לקמן^(א) טמאים והאי אף לא מרבי אלא מין גשר דלין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין כאן וכדתינא לקמן^(ד) לפיכך מנה הכתוב בטמאים ובהנך כ"ד אמרינן דאית בהו צבולהו סימני טהרה חוץ מן הנשר: **טורים.** מנה הכתוב לטהרה ומנה אמה דן צנין אז לכוין. ואע"ג דקשאו סיפא לרישא דרישא מנשר אפילו בחד סימן וסיפא לא מנשר עד דאיכא כולהו רישא דוקא וסיפא לקמן מפרש^(ה) לה: **פירוש.** לא נתפרשו הסימנין ממש בתורה אלא מדמנה תורין בטורין והני איתנהו בהו ומנה נשר בטמאין וצארבעה סימנין הללו הן חלוקין ש"מ הן הן סימני טהרה: **עוף הבא לפנינו בסימן אחד.** של טהרה טהור וכל שכן אם בא צנטיא או שלשה ובלבד שיכיר בו שאינו מעשרים וארבעה הכתובים: **אם כן.** דמתורין ילפינן: **שאר עופות טמאין למה לי.** דכתבינהו והא לית חד בהו דליהו זיה כולהו ארבעה סימניי דהכי אמרינן לקמן^(ו) דבעשרים מינייהו איכא ג' סימניי ובעורב תרין וצפרס ובעזניה חד: **ה"ג וילוף מינייהו מה הם טהור ולא אכלינן אף כל טהור ולא יוכל וכו"ש תרי וחד:** א"כ. דאפילו בתלתא נפקא לן מעופות המפורשין דלא מתכשר למה לי למיכתב עורב דלית ליה אלא תרי: א"כ

מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יתרה וזפק ואין קורקבנו נקלף ודורס ואוכל טמא אף כל כיוצא בו טמא תורין שיש להן אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין אף כל כיוצא בהן טהורין אמר אביי לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים תני רבי חייה עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאין דומה לנשר נשר דלית ליה כלל הוא דלא תיכול הא איכא דאית ליה חד תיכול וילוף מתורין מה תורין דאיכא כולהו ארבעה אף ה"ג עד דאיכא כולהו ארבעה אם כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי ונילף מינייהו מה התם תלתא ולא אכלינן אף כל תלתא ולא יוכל וכל שכן תרי וחד אם כן עורב דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה תלתא לא אכלינן דאית ליה תרי מיבעיא וילוף

מה נשר מיוחד בו' אף ב' כיוצא בו טמא. פירש רש"י דהאי אף כל לא מרבינן אלא מין גשר שאין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין בתורה דקתני לקמן^(ב): לפיכך מנה הכתוב בטמאין והנך כ"ד האמורין דאיכא צבולהו סימן טהרה חוץ מן הנשר ואין זה ראייה דדילמא ה"ק לפיכך מנה הכתוב בטמאים משום דעל ידי כ"ד אלו וסימניהון נוכל להכיר כל הטמא צעולם אצל אם היה בא למנות וכן כי קאמר ולעופות אין מספר ופרין עופות טמאין כ"ד נייהו אלא לעופות טהורין אין מספר התם צני למימר אין מספר שנוכל להכיר על ידיהם כל האחרים ומשני דאין מספר לטהורים קאמר ושפיר קא מרבה הכא אפילו שאר מינין שאינן מין גשר: **א"כ עוף הדורס טמא.** וא"ת והיכי קים להו לרבנן הך מילתא וכי קניגי או צליטורי היו שצדקו כל העופות טהורים ואין שום עוף טהור דורס הא אמר לקמן^(ד) דלעופות טהורים אין מספר ואי הלכה למשה מסיני הוא א"כ ל"ל דכתב רחמנא פרס ועזניה תרוייהו לא לכתוב אותו שדורס דממה נפשך חד מינייהו דורס שאין בכל אחד אלא

א"כ שאר עופות טמאין למה לי. כלומר אי אמרינן מה תורין דאית בהו ארבעה אף כל דאית בהו ארבעה ואי לית ליה ארבעה לא א"כ שאר עופות טמאין לבר מנשר ומפרס ועזניה ומעורב דכתב רחמנא למה לי דאית להו תלתא תלתא סימניי ואע"כ טמאין הא אמרינן וגמרינן מתורין מה תורין דאית בהו ארבעה ולא פחות אף כל עופות לישתרו בארבעה ולא פחות: אלא מדכתב רחמנא עשרים ואחד עופות. ש"מ דלא גמרינן מתורין: ונילף מהתם. כלומר משאר עופות טמאין: התם כו' תרי מיבעיא. כלומר עורב אית ליה תרי סימנין ואף על פי כן טמא:

חד סימן של טהרה ואותו צבוח אינו צבוח בגמרא ו"ל דשמא קצלה היתה מימות נח שהקריב מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס אצל צפוסעיה^(א) לא שייך למימר הכי דאין זה מין צפני עצמו אלא ודל צבוחה דכתיבא בהמפלת^(ב) (מדה דף ע"ג): **ה"ד וי"ל.** פי' צקונטרס שאוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע מה שאוכל וקשה לר"ת דהא אפילו תרגולת עושה כן ומפרש ר"ת דורס ואוכל מחיים ואינו ממתין לה עד שתמות כי השהה

דפרק אלו עוברין (פסחים טו: א) המשא את בתו לע"ה כאליו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף ע"ה מכה וצועל ואינו ממתין עד שתפייס וכן בסוף פ"ק דצ"ק (דף טו: א) ארי צ"ה דרס ואכל פטור פירוש מחיים דהיינו אורחיה והוה שן טורף ואכל חייב פירוש לאחר מיתה דלאו היינו אורחיה והוה ליה קרן ופרין והא כתיב ארי טורף צדי גורמיו ומשני בשביל גורמיו שהן קטנים דרכו להמית ומחנך ללצחמיו בשביל לצחמיו: **א"כ שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף טהור.** בגמרא^(א) קתני צברייתא ר"ג אומר כל שיש לו אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם צקונטרס דארישא סמין דתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא למימר רבן גמליאל ואם אינו דורס ויש לו עוד שלשה סימנין צידוע שהוא טהור ואין לשון הצרייתא משמע כן ומפרש ר"ת כיון שיש לו ג' סימנין הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק בסימן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דאמר לקמן בגמרא דג' סימנין הדרי צבולהו פי' צ"ט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף א"כ אינו דורסין ויש להם ארבע סימני טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהתלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צב' סימנין טהור וטהור שיכיר עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימניי אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלרין להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס ושני סימני טהרה של עורב הדרי צבולהו י"ט עופות דסימן הרביעי דליתיה צ"ט עופות ליתיה אלא או צפרס או בעזניה כדמוכח בגמרא וא"ת ולמה ליה למנקט הכא כל ג' סימני טהרה בתרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון צאותו סימן דליתיה צ"ט עופות וסימן אחר עמו דתו ליכא לספוקי צבוח עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס ועזניה לית להו אלא חד ועורב וי"ט עופות לית בהו אופן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלא הוה ידעינן מאי נייהו אותן סימני טהרה דליתיה צ"ט עופות והלא היו מכירין שלך

כדאמר רבי יוחנן ט' לדידי חוי לי שלך וכו' לדידי חוי לי רחס ועציד שרקק וכן התנשמת שהיא צאות שבעופות וצפרק המפלת (מדה דף ע"ג): קריא וקיפופא דעיניהם הולכות לפנייהם כשל אדם והיינו כוס וינשוף והואיל ומכירין אותן ליצדקו בהן והיו יכולין להמיר עוף הבא לפנינו צאותו סימן רביעי שאין צבולין סימן אחר עמו דהשתא ליכא לספוקי צבוח עוף טמא וכן עורב היו מכירין כדאמר צפ' מפינן (שבת קמ"ב) מטלטלין את הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים ומפרש התם דכל ישראל בני מלכים הם ולקמן לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וצפרק השולח (גיטין דף מה.) אמרינן דאתא עורב ואמר עליש צרח וצסוף פרק צמה אשה (שבת דף טו: א) האומר לעורב צרח וא"כ לצדוק שני סימני טהרה דעורב וצאותן שני סימני טהרה דליתנהו צעורב ליתכשרו כולהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לצרר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרתא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לבנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבנו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צעורב וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צעיר אלא או או קתני וארישא קאי דקתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתירה או זפק או קורקבנו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי דחד משני סימני טהרה של עורב היינו אינו דורס א"כ צאנו דורס וצאדין חד סימן דעורב היכי אכלי להו נישוש דלמא עורב הוא ונראה לפרש דכל עיקר משנתנו לא צאת אלא לאשמועינן ד' סימנין של טהרה וממילא ידעינן דצבוח דסימן סימני טהרה דליתנהו צעורב מצוקינן ליה בטרה: **א"כ נאמר פירושן מדברי תורה א"כ מדברי סופרים.** פי' צקונטרס מדמנה תורין צטורין והנהו איתנהו צבוח ומנה נשר בטמאין וצארבעה סימנין הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי דקאמר בצמון ונילף מפרס ועזניה לחודייהו הוה למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מצעירא הא אינטרין נשר לאורוי לן סימני טהרה ומיהו מפרס ומעזניה לחודייהו הוה ידעי דכל מה שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וצני שניהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנין אצל קשה מתורין דקאמר דלא אלטרין למכתב אלא לקרבן הא צריכי למכתב משום דמינייהו ילפינן סימן טהרה ועוד אי לא כתיבי תורין ה"א איכא דד' סימני טהרה דהשתא ג' מהם יהו סימני טומאה שהיו צ"ט עופות ד' סימני טומאה וצנשר חד ומיהו הכי לא הוה מצי למימר דהא פרס ועזניה ההו דאית ציה סימנא דלא הדר צבולהו לא יהא צו שום סימן טומאה שהוא ממש איכא מי"ט עופות אצל היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיותר לאורוי לן סימני טהרה לכך פריך ההו תורין למה לי דלאורוי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דאתא לגופיה ומנשר ומשני דאין שום תורין מיותר וכולהו אתו לקרבן: **מה התם תלתא ו"א אב"י.** ב"י. ה"מ לשנויי דהוה ליה י"ט כתובים הצאים כאחד אלא דעדיפא קא משני ומיהו קשה דזה הדבר עצמו היה רוצה ללמוד מתורין דתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולהו וכיון דמשני אם כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ונילף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן כו' וי"ל דפריך ונילף מינייהו דצאותן ג' סימנין לא יוכלו אלא בתרי מינייהו וצדק דלית בהו אכלינן דהיינו תלתא דהא לא הוה ידעינן מתורין עד דאיכא כולהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאיך מטהר אלא צנטי סימנין ואחר דליתיה צ"ט עופות א"כ לעורב דלית ציה אלא תרי למה לי: ונילף

חד סימן של טהרה ואותו צבוח אינו צבוח בגמרא ו"ל דשמא קצלה היתה מימות נח שהקריב מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס אצל צפוסעיה^(א) לא שייך למימר הכי דאין זה מין צפני עצמו אלא ודל צבוחה דכתיבא בהמפלת^(ב) (מדה דף ע"ג): **ה"ד וי"ל.** פי' צקונטרס שאוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע מה שאוכל וקשה לר"ת דהא אפילו תרגולת עושה כן ומפרש ר"ת דורס ואוכל מחיים ואינו ממתין לה עד שתמות כי השהה

דפרק אלו עוברין (פסחים טו: א) המשא את בתו לע"ה כאליו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף ע"ה מכה וצועל ואינו ממתין עד שתפייס וכן בסוף פ"ק דצ"ק (דף טו: א) ארי צ"ה דרס ואכל פטור פירוש מחיים דהיינו אורחיה והוה שן טורף ואכל חייב פירוש לאחר מיתה דלאו היינו אורחיה והוה ליה קרן ופרין והא כתיב ארי טורף צדי גורמיו ומשני בשביל גורמיו שהן קטנים דרכו להמית ומחנך ללצחמיו בשביל לצחמיו: **א"כ שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף טהור.** בגמרא^(א) קתני צברייתא ר"ג אומר כל שיש לו אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם צקונטרס דארישא סמין דתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא למימר רבן גמליאל ואם אינו דורס ויש לו עוד שלשה סימנין צידוע שהוא טהור ואין לשון הצרייתא משמע כן ומפרש ר"ת כיון שיש לו ג' סימנין הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק בסימן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דאמר לקמן בגמרא דג' סימנין הדרי צבולהו פי' צ"ט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף א"כ אינו דורסין ויש להם ארבע סימני טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהתלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צב' סימנין טהור וטהור שיכיר עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימניי אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלרין להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס ושני סימני טהרה של עורב הדרי צבולהו י"ט עופות דסימן הרביעי דליתיה צ"ט עופות ליתיה אלא או צפרס או בעזניה כדמוכח בגמרא וא"ת ולמה ליה למנקט הכא כל ג' סימני טהרה בתרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון צאותו סימן דליתיה צ"ט עופות וסימן אחר עמו דתו ליכא לספוקי צבוח עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס ועזניה לית להו אלא חד ועורב וי"ט עופות לית בהו אופן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלא הוה ידעינן מאי נייהו אותן סימני טהרה דליתיה צ"ט עופות והלא היו מכירין שלך כדאמר רבי יוחנן ט' לדידי חוי לי שלך וכו' לדידי חוי לי רחס ועציד שרקק וכן התנשמת שהיא צאות שבעופות וצפרק המפלת (מדה דף ע"ג): קריא וקיפופא דעיניהם הולכות לפנייהם כשל אדם והיינו כוס וינשוף והואיל ומכירין אותן ליצדקו בהן והיו יכולין להמיר עוף הבא לפנינו צאותו סימן רביעי שאין צבולין סימן אחר עמו דהשתא ליכא לספוקי צבוח עוף טמא וכן עורב היו מכירין כדאמר צפ' מפינן (שבת קמ"ב) מטלטלין את הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים ומפרש התם דכל ישראל בני מלכים הם ולקמן לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וצפרק השולח (גיטין דף מה.) אמרינן דאתא עורב ואמר עליש צרח וצסוף פרק צמה אשה (שבת דף טו: א) האומר לעורב צרח וא"כ לצדוק שני סימני טהרה דעורב וצאותן שני סימני טהרה דליתנהו צעורב ליתכשרו כולהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לצרר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרתא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לבנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבנו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צעורב וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צעיר אלא או או קתני וארישא קאי דקתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתירה או זפק או קורקבנו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי דחד משני סימני טהרה של עורב היינו אינו דורס א"כ צאנו דורס וצאדין חד סימן דעורב היכי אכלי להו נישוש דלמא עורב הוא ונראה לפרש דכל עיקר משנתנו לא צאת אלא לאשמועינן ד' סימנין של טהרה וממילא ידעינן דצבוח דסימן סימני טהרה דליתנהו צעורב מצוקינן ליה בטרה: **א"כ נאמר פירושן מדברי תורה א"כ מדברי סופרים.** פי' צקונטרס מדמנה תורין צטורין והנהו איתנהו צבוח ומנה נשר בטמאין וצארבעה סימנין הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי דקאמר בצמון ונילף מפרס ועזניה לחודייהו הוה למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מצעירא הא אינטרין נשר לאורוי לן סימני טהרה ומיהו מפרס ומעזניה לחודייהו הוה ידעי דכל מה שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וצני שניהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנין אצל קשה מתורין דקאמר דלא אלטרין למכתב אלא לקרבן הא צריכי למכתב משום דמינייהו ילפינן סימן טהרה ועוד אי לא כתיבי תורין ה"א איכא דד' סימני טהרה דהשתא ג' מהם יהו סימני טומאה שהיו צ"ט עופות ד' סימני טומאה וצנשר חד ומיהו הכי לא הוה מצי למימר דהא פרס ועזניה ההו דאית ציה סימנא דלא הדר צבולהו לא יהא צו שום סימן טומאה שהוא ממש איכא מי"ט עופות אצל היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיותר לאורוי לן סימני טהרה לכך פריך ההו תורין למה לי דלאורוי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דאתא לגופיה ומנשר ומשני דאין שום תורין מיותר וכולהו אתו לקרבן: **מה התם תלתא ו"א אב"י.** ב"י. ה"מ לשנויי דהוה ליה י"ט כתובים הצאים כאחד אלא דעדיפא קא משני ומיהו קשה דזה הדבר עצמו היה רוצה ללמוד מתורין דתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולהו וכיון דמשני אם כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ונילף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן כו' וי"ל דפריך ונילף מינייהו דצאותן ג' סימנין לא יוכלו אלא בתרי מינייהו וצדק דלית בהו אכלינן דהיינו תלתא דהא לא הוה ידעינן מתורין עד דאיכא כולהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאיך מטהר אלא צנטי סימנין ואחר דליתיה צ"ט עופות א"כ לעורב דלית ציה אלא תרי למה לי: ונילף

אלו טרפות פרק שלישי הולין

סב.

עין משפט נר מצוה

רנה א מיי פ"א מהלכו
מאלכות אסורות
הלכה טו יח סג עשין
כב טו"ע י"ד סימן פב
סעיף ב:

לעזי רש"י

אישטורני"ל. זוריר.
ארונדיל"א. סנונית.
קוא"ה. קאק.
אשגרט"ד
[אישגרטני"ר]. לגרד.

רבינו גרשום

והוא שכיב עורב. כלומר
דאית ליה תרי וטמא: אמר
אמימר הלכתא עוף הבא
בסימן אחד טהור. כלומר
בעינן שלא יהיה דורס
ועוד ס' אחד שהן ב'
סימנין: הא דרב נחמן
מאי. כלומר דרב נחמן לא
בעי (א) אלא חד ס' שלא
יהא דורס. ואיבעית היתא
משום דפרס ועוניה לא
שכיב ביישוב כלומר פרס
ועוניה חד מיניהו לא דריס
ואף על פי כן טמא נומכל
מקום] כיון דלא שכיב
ביישוב עוף הבא בסימן
שאינו דורס טהור דליכא
לספוקיה בפרס ועוניה
לאפוקי הני דבתי דאוכמי
כלומר ההוי לדרבי הכל
אסורה. כל העופות

(א) נראה דל"ל דרב נחמן הא
ס"ל דלא לא היה בקי בן
ובשמותיהן עוף הבא בסימן
אחד טמא ואפי' אם הסימן
הוא דלא דריס.

בקי בהן ובשמותיהן. תרוייהו צעיןן דלא ליתי למטעי:
בסימן אחד טמא. הוה מני למימר טהור והוא שכיב
פרס ועוניה: **רבי אליעזר אומר להביא את**
הזוריר. זוריר הוא דפליגי רבנן עליה אכל מודו דלמינו אתא
לרצויי שאר עופות הדומין להן:

מפני שיש להם זפק. מפני
שקורקבנו נקלף משמע
דהנך סימנין לינתהו צעורב ורבי
אליעזר סבר דאפילו הכי אפשר דהו
מין עורב ואין לחוש אם אין שני
סימני טהרה של עורב ומינו שזין
ורבנן סברי כיון דאין שזין א"כ אינו
מינו וה"ר יתק צה"ר מאיר דק
צעורב שאנו קורין קורבי"ל בלע"ז
ומנא שיש לו אצבע יתירה חפץ ומתוך
כך היה רוצה לפרש שמעתתא דהכא
והלא אנשי כפר תמרתא אולכין אותן
א"כ מכירין בהן שאין מין עורב ולא
מיימי טעמא דיש לו זפק לאפוקי
מעורב דעורב נמי יש לו זפק אלא
מפרש הטעם למה אולכין אותו
שרואין בו סימני טהרה שיש לו זפק
שהוא סימן טהרה וגם אינו דורס אכל
זה לא הולך לפרש דפשיטא דכל עוף
הדורס טמא וממילא מיימי ראה"י
מדאכלי ליה א"כ מכירין בו שאינו מין
עורב וקשה לפירוש הריב"ם דאם
עורב יש לו אצבע יתרה חפץ א"כ אין
קרקבנו נקלף ודורס ואי אפשר לומר
כן מדלמחר רב נחמן עוף הבא בשני
סימנין טהור והוא שכיב עורב ועל
כרחק חד מהנך שני סימנין אינו דורס
דכל עוף הדורס טמא ומדאיכא
לספוקי צעורב ש"מ דעורב אינו
דורס ואפשר דאותו שאנו קורין
קורבי"ל שיש בו אצבע יתרה חפץ
כמו כן אינו דורס והוי מיי"ע עופות
אכל אם נתברר לנו שהוא רק כלומר
שמוציא הזרע דרך הפה א"כ זהו עורב
ודאי כדלמחר בחלק (ספאדין קס): שהוא
משלשה שמשו צביעה ולקו ונטטן
לחוק ולפרש דה"ק בא צב' סימנין
טהור פירוש שאנו מוציין (ס) לשם שני
סימנין והשלישי אינו צב' דלית ציה
הוא דורס אם הוא דורס או לאו ואם נכיר שאין זה
עורב אין לחוש שמא דורס הוא שאין עוף בשני סימנים דורס אלא
עורב ומינו בלבד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס

היה בקי בהן צפרס ועוניה וידוע מי קרוי פרס ועוניה: **עוף**
הבא בסימן אחד טהור. אם יודע שאין דומה להן ואין שמו פרס
ועוניה אכל אם שמו פרס חיישין שמא מינו הוא: **בסימן אחד**
טמא. שמא פרס ועוניה הם: **צב' סימנים** טהור. דנפקא ליה

היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בסימן
אחד טהור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסימן אחד טמא בשני סימנין טהור והוא
שכיב עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר להביא את
הזוריר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זפק אמר להם אף הן עתידין ליתן
את הדין דבר אחר (ב) למיניהו להביא סנונית
לבנה דברי ר"א אמרו לו והלא אנשי גליל
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקלף
אמר להם אף הן עתידין ליתן את הדין אלא
עורב וכל מין עורב אמר אמימר (ג) והלכתא
עוף הבא בסימן אחד טהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל (ד) לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו ביישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט כשר לטהרת מצורע
וזהו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמימר בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתני הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרו בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני (ה) זו היא סנונית לבנה אלא למ"ד
בדירוקא פליגי (ו) מאי זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דבתי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה תסיל פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דניאל בר רב קמינא (ז) כל העופות
פוסלין

השלישי צודאי ולא צדקנו אם הוא דורס או לאו ואם נכיר שאין זה
עורב אין לחוש שמא דורס הוא שאין עוף בשני סימנים דורס אלא
עורב ומינו בלבד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס

טהור ועורב ומינו אינו שמכירו א"כ מה היה לו להיות אם היה לו שני סימני טהרה ושני סימני טומאה אלא ודאי אינו דורס ומי"מ לא נסתפקו
בתשעה עשר עופות הדריי ככולהו תלתא סימנין כי נאמר דכולם דורסין והג' סימנים האחרים הוא שיש בהם ונפקא מינה לפי' הו' כפירוש
הקונטרס דהא דקתני כל שיש לו אצבע יתרה חפץ וקרקבן נקלף צדוע שהוא טהור דארישא סמיך דכבר אשמועינן דכל עוף הדורס טמא
ולא כפירוש ר"ת ולא נתיב בג' סימנין הללו שום עוף עד שאינו דורס כי הג' הדרי ככולהו ומינהו אין הלשון משמע כן דהא צב' סימנים משמע
שצדקנו שאין לו יותר דומיא דבא בסימן אחד דכולה שמעתא דמשמע דצורר לנו שאין לו אלא סימן אחד דאי מספקא לן א"כ הוי ספק עורב
ומשמע דלא צעין שכיב עורב כשבא בסימן אחד וא"ת דלעיל משמע דסימן רביעי לא הדר ככולהו דליתיה אלא או צפרס או צעוניה ולרבי
אליעזר משכחת לה כולהו סימני טהרה צעורב ומינו לפי פשט ההלכה דמשמע דזפק וקורקבנו נקלף שהם סימן טהרה זוריר וסנונית לבנה
וצעורב צ' סימני טהרה האחרים וא"כ צעורב ומינו איכא ד' סימני טהרה ובסמוך פסק הלכה כר' אליעזר ומשמע דהלכה כרבי חייא
ט' דלמחר עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאינו דומה לנשר ואסיקנא לדידיה דחד לא משכחת לה אלא צפרס או צעוניה ואפילו לפירוש
הריב"ם דלמחר שיעורב יש לו אצבע יתרה חפץ מ"מ כיון דרבי אליעזר חשיב סנונית מין עורב וקורקבנו נקלף כדקתני ומדרס נמי לא
דריס מדאכלי ליה אנשי אלמא משכחת לה כולהו סימני טהרה צעורב ומינו ונראה לפרש דצבי פליגי רבי אליעזר ורבנן דזפק
של זוריר קטן הוא וקורקבנו של סנונית לא מצורא לקלפה צדיים ולא חשיב ליה רבי אליעזר זפק וקליפה: **והוא דלא דריס.** פירש
צקונטרס דמשכחת ציה סימן אחד מחוקיין ליה צטבור כל כמה דלא חזיין ליה דדריס וקשה אמאי טהור שמא עורב הוא שיש לו שני
סימני טהרה ועוד דמשמע דאי הוה פרס ועוניה שכיחי צישוב הוה מספקא דהו ואמאי כיון דמחוקיין צהו דאינו דורס ונראה לי דהוא
דלא דריס כלומר צאותו סימן אחד היינו דאין דורס (ט) דמו ליכא לספוקי אלא או צפרס או צעוניה ולא שכיחי צישוב אכל אם היה
דורס התנן עוף הדורס טמא: **אמר רבי יהודה.** היינו רבי יהודה סתמא ולפי שהיה רבו מוצהק קאמר רבי וי"מ דקאמר רבי
משום דספק ליה אי שמע מרבי יהודה תנא או מרבי יהודה אמורא והיינו דלמחר צעלמא (י) דייק וגמר שמעתיה מפומיה דרביה כרחה
דפומצדיתא דלמחר רחבה א"ר יהודה הר הצית סטיו כפול היה ואין נראה דא"כ הוה ליה למימר דלמחר ספק דגברי ספק גרים כדלמחר לעיל
צב"ק (י) גבי רבי יהודה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ועוד דכי מיימי המס ההוא דסטיו כפול היה הוה ליה לאתויי נמי הך
דשמעתין אלא היינו דיוקא לדידיה ממה שהיה אומר בלשון רבו ולא היה רוצה לשנות הלשון אע"פ שהוא לשון משונה דקאמר סטיו כפול היה
סטיו לפנים מסטיו והוה ליה למימר אטוונתיה היתה כדלמחר צב"ק דפסחים (דף יג: ושם): [וע"ע מוס' ציה יא: ד"ה אמרן:
כרי

(א) [ג"ל למינו]. (ב) [שירובין
קב: וש"י]. (ג) [ג"ל מאי
סנונית. רש"ל. (ד) גיטין פו:
פרה פ"ט מ"ג. (ה) [ג"ל
ממינו]. (ו) [ולקמן סה.].
(ז) [ב"א טס"ף: דגלוי].
(ח) [ויקרא י"ד. (ט) [שם].
(י) [ג"ל פסול. (כ) [ג"ל להם.
(ל) [ג"ל דמי. (מ) [וע"ע
מוס' צימות פ: ד"ה כי
פליגי]. (נ) [לעיל נט.].
(ס) [נדרכות ג:].

הגהות הב"ח

(א) גבי היינו דקתני סנונית
כ"ל ומינות זו היא נחמק: